

universell*

Nasjonal konferanse om inkluderende læringsmiljø

Digitalt, 25. – 26. mai 2021

Programomtale

Velkommen til nasjonalt webinar om inkluderende læringsmiljø!

Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som en nasjonal koordinator og pådriverenhet for universell utforming, inkluderende læringsmiljø og for institusjonenes læringsmiljøutvalg i høyere utdanning. Vi har vært organisert under NTNU siden oppstarten i 2003, men har alle høyere utdanningsinstitusjoner som målgruppe. Fra 1.7. i år blir vi en del av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), men vi vil fortsette å jobbe for inkludering i høyere utdanning.

Et hovedmål for oss er å bidra til et godt læringsmiljø for alle studenter. Som en del av dette har vi et spesielt oppdrag i å sørge for universell utforming og tilrettelegging av læringsmiljøet, slik at studenter med nedsatt funksjonsevne har mulighet til å studere på like vilkår. Dette krever gode løsninger når det gjelder alle sider av studentens læringsmiljø. Universell utforming berører alt fra utforming av bygninger og uteområder til undervisning og læring, og utforming og bruk av digitale løsninger, samt hvordan man planlegger og organiserer støtte til studentene. Et inkluderende læringsmiljø krever også at det er gjennomtenkte og bærekraftige løsninger for å ivareta den enkelte når universell utforming ikke er mulig. Dette må vi gjøre i samarbeid med både departement, læresteder og offentlige instanser som må fungere for at studier skal være mulig å gjennomføre.

Vår rolle som pådriver forutsetter at vi arbeider både *for* og *med* alle utdanningsinstitusjonene for å finne gode løsninger til beste for både studenter og ansatte. Vår konferanse om inkluderende læringsmiljø er vår viktigste arena for å gi påfyll av kunnskap til institusjonene, og gi den enkelte et nettverk å støtte seg på i det daglige arbeidet. Den gir også et grunnlag for vårt arbeid.

Vi håper det faglige innholdet vil gi påfyll og inspirasjon til å fortsette å arbeide med dette viktige arbeidet.

Velkommen til webinaret!

Beste hilsen fra Universell

Plenumsforedrag

Inkluderende læringsmiljø anno 2021

Pandemi, digitalisering, lovverk og et liv på Zoom og Teams preger sektoren. Hva har skjedd med inkludering, universell utforming og læringsmiljø siden forrige konferanse i 2019? Universell gir deg et kjapt overblikk og noen refleksjoner å ta med deg inn i resten av programmet.

Kjetil Knarlag, er Universells leder. Han har mange års erfaring som rådgiver for studenter med funksjonsnedsettelse ved NTNU og har etablert og utviklet pådriverenheten fra starten i 2003. Knarlag er mye brukt foredragsholder innen temaene inkludering og universell utforming av læringsmiljø.

«Inkluderende læringsmiljø anno 2021», tirsdag 25. mai, kl. 10.40.

Tilsyn av det digitale læringsmiljø

Fra 2021 gjelder kravene til universell utforming av IKT også eksisterende IKT-løsninger. Kravene gjelder mange områder innenfor det digitale læringsmiljøet. Digitaliseringsdirektoratet (Digdir) gjennomførte nylig sine første tilsyn i universitets- og høyskolesektoren, og her ble to institusjoners løsninger for gjennomføring av eksamen kartlagt og vurdert. Dette vil gi sektoren både en pekepinn for hva som ligger i et slikt tilsyn, mange spennende erfaringer og ikke minst en statusrapport for universell utforming av digital eksamen. Vi spør derfor: Hvordan gjennomføres et tilsyn av det digitale læringsmiljø? Hva menes med et risikobasert tilsyn og hvordan avgjøres hvilke områder man skal kjøre tilsyn på? Hva var resultatet av tilsynet, og hva bør sektoren lære av dette? Tilsynet for universell utforming av IKT i Digdir tar oss gjennom prosessen og deler erfaringer fra deres første tilsyn i høyere utdanning.

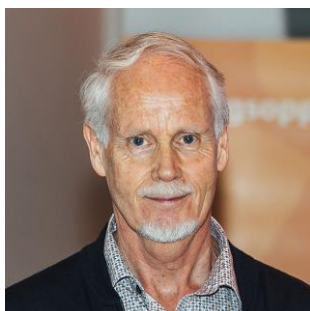

Tom Debu Nesvåg er jurist og seniorrådgiver i Tilsynet for universell utforming av IKT i Digitaliseringsdirektoratet, og leder for tilsynet som ble gjennomført våren 2021.

«Tilsyn av det digitale læringsmiljø», tirsdag 25.mai, kl. 12.00

Livet er et usikkert prosjekt

Høyere utdanning kan i seg selv være et usikkert prosjekt for mange. Noen studenter har med seg bekymringer inn i utdanningen, mens andre kan få det underveis. Stadig flere studenter rapporterer om sammensatte problemer og mye indre uro. Men hvordan går det med de mest urolige i en tid alle er bekymret; tenk om jeg blir smittet? Hvor lenge blir skolen stengt? Når får jeg treffe familie og venner igjen? Hva hvis dette er slutten på alt? I løpet av pandemien har undersøkelser vist at enda flere studenter har slitt med tunge tanker i det uforutsigbare den spesielle tilværelsen har medført. Hvordan kan vi som støtteapparat fasilitere til mestring, og gi de tro og verktøy til å ta kontroll over egne liv, uavhengig av om de lever med små eller store vansker? Vi får et innblikk i hva som styrer bekymringene våre og hvordan vi som lærested kan være en støtte for urolige studenter.

Ingvard Wilhelmsen er professor emeritus ved Universitetet i Bergen og spesialist i indremedisin og psykiatri. Han har grunnlagt og drevet den anerkjente Hyponderklinikken i Bergen i 26 år, og skrevet bøker som «Sjef i eget liv», «Livet er et usikkert prosjekt», «Kongen anbefaler» og «Det er ikke mer synd på deg enn andre».

«Livet er et usikkert prosjekt», tirsdag 25. mai, kl. 12.45.

Exploring the need for sustainable ‘whole campus’ approaches to the Inclusion of diverse learners

Many of the practices and structures that are in place in higher education with regards to the inclusion of diverse learners date back to the 70s and are now incompatible both with (i) society’s views on equity and diversity, and (ii) student demographics and the level of demand for services. The existing system of accommodations is literally breaking at the seams. A process of management of change has begun, as a result, in the post-secondary sector but the search for solutions is far from over. There is a pressing need for sustainable, campus wide, systemic models that can support the inclusion of diverse learners in ways that are equitable, student-centered, and resource effective.

This presentation will be structured in three parts. The session will highlight the ways the current accommodations approach is no longer able to meet the needs of diverse learners on our campuses. The second part of the session will examine the essential features that are required for a model for inclusion to be pertinent and sustainable in higher education. The closing section of the talk will offer insights into possible solutions for the sustainable inclusion of diverse learners in the 21st century, including examples of ways Universal Design for Learning may help address these pressing campus needs.

Frédéric Fovet is an academic, researcher, consultant and inclusion specialist from Canada with a specific interest in emotional and behavioral difficulties, critical pedagogy, and universal design for learning. Fovet has a unique portfolio with years of experience as director of the Office for Students with Disabilities at McGill University, where he was responsible for the campus-wide promotion of UDL. Since 2015, he has been working as a teacher and consultant within inclusion and UDL in upper secondary and higher education.

«Exploring the need for sustainable ‘whole campus’ approaches to the Inclusion of diverse learners», tirsdag 25. mai, kl. 15.30.

Kartlegging av studenters tilretteleggingstilbud i høyere utdanning

Informasjon og tilgang er viktige stikkord i arbeidet med inkludering. Hvordan opplever studenter og ansatte at dette fungerer i dag? Norsk studentorganisasjon (NSO) gjennomfører våren 2021 en undersøkelse blant studenter og ansatte om deres opplevelse og erfaring med informasjon og tilgang i høyere utdanning. NSO deler funn fra kartleggingen og gir oss pekepinn på hvordan vi kan forme og utvikle tjenestene i årene som kommer.

Sarah Naomi Lunner er leder i læringsmiljøpolitisk komité i Norsk Studentorganisasjon, og leder for kartleggingsprosjektet.

«Kartlegging av studenters tilretteleggingstilbud i høyere utdanning», onsdag 26. mai, kl. 10.30

Lær gjennom lyd

Kjenner du til at studenter på universiteter, høyskoler og fagskoler kan få tilgang til lydbøker? Svært mange studenter har vansker med å tilegne seg skriftlige læremidler; blinde og sterkt svaksynte er avhengig av punktskrift eller pensum på lyd for å få med seg innholdet; mens for studenter med lese- og skrivevansker, kognitive utfordringer eller konsentrasjonsvansker vil pensum på lyd være et svært nyttig verktøy for å effektivisere innlæringen. Hvordan kan Norsk lyd- og blideskriftsbibliotek (NLB) bistå med tilrettelagt studielitteratur og hvordan går man frem for å produsere nye lærebøker eller låne bøker i deres bibliotek? NLB forteller om sine tjenester og vi får hilse på de nye talesyntesene, Hulda på nynorsk og Clara på bokmål.

Jorun Wold og **Mari Myksvoll** er henholdsvis avdelingsdirektør i formidlingsavdelingen og seniorrådgiver i Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek.

«Lær gjennom lyd», onsdag 26. mai, kl. 11.00

Hvor ille er det vanlig å ha det?

Hva kan studiestedene gjøre for å bedre studentenes psykiske helse? Hva kan studentene selv gjøre? De nye SHoT-tallene gir et dystert bilde av studentenes koronaliv, men hvordan har de det – egentlig? Er det normalt å ikke ha det bra, og hva må man forvente av motgang som student i dag?

Peder Kjøs er psykolog, forfatter, programleder og foredragsholder. Han har tidligere skrevet boka «Angst» og er nå aktuell med boka «Alene» som handler om ensomhet. Gjennom dokumentarserien «Jeg mot meg» ga han et møte med unge menneskers psykiske utfordringer. I denne presentasjonen får vi et innblikk i Kjøs' erfaringer i møte med studenter.

«Hvor ille er det vanlig å ha det?», onsdag 26. mai, kl. 11.45.